

Norris von Schirach

Cei mai frumoși ani din viața lui Anton

Traducere din germană de
VICTOR SCORADEȚ

HUMANITAS
fiction

Pentru fiul meu, Maxim

Când lucrurile nu devin mai bune,
ele devin mai rele și, pe de altă parte,
nici de la rău la bine nu-i lungă calea.

Lermontov

*Glissez, mortels, n'appuyez pas!*¹

Pierre Charles Roy

1. Lunecați, voi, muritori, nu fiți povară! (N. tr.)

Ursul dresat

Ori de câte ori directorul general Igor Pavlovici își făcea apariția în clădirea birourilor, departamentul de materii prime se dădea motivat la maximum. El singur hotăra asupra cantității lunare și a prețului la care aceasta le era livrată de una dintre cele mai mari oțelării. Anton băgă de seamă, spre propria sa indispoziție, cum, în relația cu siberianul, chiar și el adopta la rândul său o atitudine servilă.

Totul se desfășura conform rutinei consacrate. La început, sala de ședințe era încă plină de colaboratorii lui Anton, pregătiți să răspundă la întrebările lui Igor Pavlovici. Anton urmărea fără un cuvânt confruntarea detaliilor logistice. Încă o jumătate de oră și avea să fie solicitată și intervenția lui. Era a noua lună pe care o petrecea la Moscova.

Venise la Moscova ca printr-o ușă tapetată și i se pusese la dispoziție o locuință mică din anii treizeci, situată pe o stradă îngustă, în comparație cu celelalte străzi de aici, era vorba de strada Briusov, între Tverskaia și Conservatorul Ceaikovski. Casa înaltă și cenușie, situată cum nu se poate mai bine, fusese proiectată de arhitectul care făcuse și Mausoleul lui Lenin. Ceea ce, conform opiniei generale, ar fi explicat și încăperile întunecoase din blocul în care stătea Anton. Sub Stalin, clădirea le fusese rezervată artiștilor emerți, lucru evocat și de imaginile în relief de pe zidul dinspre stradă al casei. Apartamentul de la

etajul trei avea două camere, care erau cam la fel de înalte pe cât erau de late. De la ferestre se vedeau câțiva plopî și o casă din anii douăzeci. Vara stătea uneori pe balconul urât, până când se auzea clopoșelul de la conservator, pentru ca abia după aceea să plece și să intre într-una din săli. Până la biroul său din Kitai Gorod, unul dintre cele mai vechi cartiere moscovite, făcea zece minute cu mașina. Acesta se deosebea radical de ultimul lui loc de muncă din Manhattan, unde lucrase în calitate de *controller* pentru o societate de asigurări. Acolo stătea la etajul 28, jos era Wall Street, aici, la etajul întâi al unei mici clădiri de birouri, construită de curând printre case de închiriat dărăpănate.

Luna noiembrie '89 și-o petrecuse cu prietenii la Zidul Berlinului, iar atunci când zidul a căzut, în sfârșit, nu și-a mai dorit decât să se scufunde cât mai adânc în Est.

Revenit la New York, a început să ia lecții de limba rusă, a stabilit o serie de contacte cu emigranți, iar în weekenduri se ducea să mănânce borș în Brighton Beach. Unul dintre unchii lui, un avocat din Köln, i-a atras atenția asupra unui client de-al său din Moscova și, în timpul următoarei sale vizite în Germania, s-a întâlnit pentru prima oară cu Paul Ehrenthal.

Comerciantul pușin cam stângaci, cu origini baltice și germane și cu o înclinație accentuată de a-și pune-n valoare propria imagine, trăia la Moscova încă de la-nceputul anilor șaptezeci, ca reprezentant comercial. Chiar de la-nceputurile ei, Uniunea Sovietică a tolerat un număr mic de organizații economice private, prin care să deruleze o serie de importuri absolut necesare. Când reformele economice de la sfârșitul anilor optzeci au început să se facă simțite, societățile comerciale de acest fel, fiind mai capitalizate, mai organizate și cu mai multe relații, au avut un avantaj față de concurenții care tocmai apăreau. Între timp însă, ele s-au încurcat în acțiuni pe cât de frenetice, pe atât de arogante, manifestate prin fel de fel de investiții absurde. Și Ehrenthal a încercat să prindă trenurile, de cele

mai multe ori mult prea rapide pentru el. Iar la început a reușit într-adevăr să obțină o serie de succese în domeniul materiilor prime, dar în ultima vreme a fost dat la o parte din domeniile mai lucrative de către rușii tineri și inteligenți. De altfel, le-a fost destul de ușor, având în vedere inerția și ezitățile lui Ehrenthal.

Onorabilul negustor hanseat, cum îi plăcea lui însuși să se numească și care, mental, rămăsese același reprezentant comercial pedant, era de mult timp suprasolicitat de noua Rusie și s-a refugiat în reverii impregnate de nostalgia față de Uniunea Sovietică a anilor șaptezeci. Lamentațiile lui permanente și tendința de a da sfaturi trădau disponibilitatea lui de a se mulțumi cu frimiturile pe care le lăsau în urma lor adevărații oligarhi.

Ehrenthal se afla în căutarea unui Mr. Fix-it în care să poată avea încredere și care ar fi trebuit să consolideze investițiile sale în Rusia, investiții pe cât de diverse, pe atât de lipsite de inteligență. Uniunea Sovietică se dezintegra într-un ritm alert, iar Anton a primit provocarea, atât era de mare ispita pe care o exercitau toate acele personaje și istoriile lor în Lumea Nouă. Acum, el avea treizeci și doi de ani și spera ca, în pustietatea Estului ce oglindea uimitor de bine sentimentul propriei sale vieți, să găsească o lejeritate pe care, așa cum admitea el însuși față de sine în momentele lui de sinceritate, nu o trăise niciodată.

Funcționarii începură să părăsească încăperea unul câte unul, până când n-au mai rămas decât Igor Pavlovici și Anton, așezați față în față. Ehrenthal tocmai trecuse și el pe acolo pentru a-și prezenta salutul ceremonios. În situațiile astea, el rostea de fiecare dată aceeași frază.

— Dragul meu Igor Pavlovici, mersul lumii nu este liniar.

La faza asta, siberianul dădea de fiecare dată din cap fără să spună o vorbă, iar Ehrenthal îi lăsă din nou singuri.

În aparență, totul fusese deja lămurit. Pentru a profita în continuare de lăcomia de oțel a chinezilor, combinatul avea să mărească cantitățile livrate. Apoi trecură la partea neoficială a întâlnirii. Trecerea au făcut-o cu puțin *small talk*. De câțva timp, Igor Pavlovici se dedicase vânătorii de animale mari, iar acum relata despre dificultățile de a doborî așa-numitele *Big Five* în Africa Orientală, elefantul și rinocerul atârând la fel de greu în balanță. Urmă o savuroasă povestire despre complicațiile riscantului transport al trofeelor în Siberia cu super-sonicul personal.

Intermezzo-ul trăncănelii inocente se apropia de sfârșit. Imediat, directorul general al combinatului metalurgic avea să exprime o serie de doleanțe amănunțite. Repartizarea sumelor destinate spăgii rezultate din diferitele înțelegeri reprezenta punctul culminant al întâlnirilor trimestriale. În legătură cu suma exactă nu exista nici o incertitudine, în săptămânile precedente Anton simplificase mult toate procedeele referitoare la asta și le structurase mai clar. Acum, transparența constituia prioritatea absolută, anevoioasele deosebiri de interpretare aparțineau trecutului.

Igor Pavlovici se menținea de aproape doi ani la conducerea combinatului. Iar lucrul acesta nu se datora calităților sale profesionale. Mai mult, bărbatul acesta deștept își împărțea fără nici un regret *kick-back*-urile lui cu toți aceia care, în contrapartidă, îl lăsau să trăiască.

Prăduirea lipsită de scrupule a întreprinderii care-i fusese încredințată era cât se poate de logică. În fiecare zi plana amenințarea demiterii. În acest context, pachetul lui de acțiuni și contractul său nu aveau nici o importanță, nimic nu-i aparținea cuiva cu adevărat, nici atunci, în Uniunea Sovietică, nici astăzi. Cine nu punea de la bun început mâna pe tot ce se putea, făcând apoi ca totul să dispară fără urmă, era considerat idiot. Iar Igor Pavlovici nu era idiot. Dacă reușea să se mai mențină șase luni, averea lui netă avea să se ridice la aproximativ cincizeci de milioane de dolari.

Ca de fiecare dată, el împinse cu grijă un bilețel mic cu însemnări până la jumătatea distanței dintre el și Anton. Acesta dădu din cap cu un aer accentuat conspirativ.

— Igor Pavlovici, cum vreți să procedăm de data asta?

Acum urmară instrucțiuni detaliate în legătură cu transferurile în conturile unor firme offshore, beneficiarii acestora neschimbându-se decât sporadic. Guvernatorul, doi miniștri, o organizație fantomă a KGB-ului, doi angajați de frunte ai combinatului, un boss sindical local și câțiva bancheri care decideau asupra creditelor. Apoi ajunse la conturile soției și amantei din Zürich și Geneva. Ca nu cumva să se-ntâlnească, așa suna poanta lui recurentă.

Urmă imediat specialitatea cea mai subtilă a lui Igor Pavlovici, lista trimestrială cu mașinile noi ce urmau a fi comandate. Care model era prevăzut ca atenție potrivită și pentru cine anume – asta alcătuia un indicator de încredere pentru actuala configurație a puterii, atât în provincie, cât și la Moscova. Apoi au venit la rând niște mărunțișuri, câteva Rolexuri, modele mai ieftine, și două duzini de stilouri Montblanc gravate individual, atenții pentru funcționarii mai mărunți din ministere, fără a căror cooperare indicațiile de sus nu erau puse în practică decât anevoios.

Până în acest punct, rusul nu formulase nici o dorință problematică. Anton începea deja să se relaxeze.

— Încă o dorință la sfârșit. Îl cunoașteți desigur pe fiul meu, Piotr?

Germanul dădu din cap cu-nțelegere. Membrii familiei reprezentau potențiale catastrofe.

— Un tânăr dezghețat. Trebuie să meargă la Atom.

— Vreți să spuneți la Eton.

— Cum ziceți dumneavoastră. E talentat. Așadar, de săptămâna viitoare.

— Dar știe englezește?

— Puțin. Ce nu știe poate să învețe acolo, desigur.

Anton îl aprobă.

— Pentru așa ceva există agenții. Dar asta presupune un efort financiar. Pentru început, gândiți-vă la două sute de mii de dolari.

— Băiatul merită banii.

Anton își amintea vag de flăcăiașul hiperactiv, îl întâlnise la domiciliul din Moscova sau din Siberia al directorului general. O parte din această sumă ar trebui să constituie un fond pentru acoperirea eventualelor daune, destinat educatorilor. Ar putea să-l avertizeze de pe acum pe siberian: depunerea urmașilor în internate de prestigiu ducea indubitabil la rupturi ireparabile în familii. Deja la cea dintâi revedere cu părinții, aceștia din urmă erau recunoscuți de către odrasle drept niște ariviști proaspăt îmbogățiți, ale căror maniere, la masă, erau prea problematice pentru a-i mai cultiva în continuare. Calculul lui Igor Pavlovici de a-l pregăti în felul acesta pe puștan pentru un rol important în Rusia viitoare era de o naivitate fără seamăn. Odată integrați social la Oxbridge sau la LSE¹, plozii nu se mai întorceau niciodată în țara grosolanilor lor înaintași. Bineînțeles că Anton a ținut pentru el toate lucrurile astea; la urma urmelor, asta nu era consiliere familială, era negoț cu oțel și nimic mai mult. În afară de asta, el n-a putut să nu-i ia puțin în nume de rău siberianului descrierea safariului, Anton crezuse că, de o bună bucată de vreme, rinocerii nu mai existau decât la grădina zoologică.

El îl conduse pe Igor Pavlovici până la coloana lui de autovehicule parcate în fața clădirii de birouri. Nici un ministru nu se putea lăuda cu atâtea girofaruri și sirene. La despărțire, cei doi au schițat o scurtă îmbrățișare. În timp ce coloana se îndepărta, Anton a tras în piept cu nesaț aerul rece. Se simți străbătut de un frison de ușurare; pe durata unei veșnicii ce urma să dureze trei luni, mii de vagoane încărcate cu oțel aveau să ruleze din nou înspre porturi. Presupunând că Igor Pavlovici

1. London School of Economics. (N. tr.)

avea să-și apere în continuare poziția, iar cei de la Eton n-aveau să facă prea multe nazuri.

Anton s-a întors la biroul său pentru a se dedica programului nocturn, menit să contrabalanseze fractura de civilizație pe care tocmai o trăise.

Malighos, Serghei, un tip spiritual și isteț, care era de multă vreme cel mai important aliat al său de la firmă, îi puse pe masă un articol de ziar, un reportaj despre combinatul lui Igor Pavlovici. O listă cu toate problemele știute încă de mult: salarii restante de luni de zile, mii de concedieri, greve cu acte de violență, datorii uriașe la fisc și somații astronomice din partea întreprinderilor energetice.

— A nu se omite nici gravele probleme de calitate și absența oricăror investiții în ultimii douăzeci de ani, mormăi pentru sine Anton, sătul până peste cap de tema asta, în timp ce forma numărul poetului Viktor Efimovici Landtsman.

Viktor era una dintre persoanele cele mai cultivate pe care le cunoștea Anton. În jur de treizeci și cinci de ani, firav, cu urechi depărtate, nas mic și ochi scânteietori. Bineînțeles că nu putea să trăiască din vânzarea poeziilor lui, motiv pentru care, asemenea multor artiști, conducea un *business*. Printre altele, importa din Finlanda un șnaps pe care-l vindea în toată țara drept un adaos *elitar* la lichidele folosite la saună. *Elitar* slujea drept grad de comparație superior pentru „exclusiv” și însemna foarte scump, un argument răspândit pentru a face vânzare, de vreme ce sugera convingător plusul de calitate. Viktor trăia fericit împreună cu nevasta și fiica sa într-un bloc de locuințe păraginit, și Anton avea impresia că, în permanență, în această mică familie evreiască se făcea muzică, se citea cu voce tare și se gătea incredibil de prost. În felul acesta, ei reușeau, în cele trei camere ale lor, să țină piept atmosferei cumplit de dezolante din acel cartier satelit. Viața lui Viktor era mai bună ca oricând. Cu câțiva ani în urmă, pe când încă mai era soldat la marină, în urma consumului mare de apă contaminată

Cuprins

1. Ursul dresat	9
2. Criză constituțională	35
3. Forță majoră	97
4. Brigada	139
5. Frizerița	177
6. Corbul	230
7. Gogol	261